

Forrás: <http://www.folyoirat.tortenelemtanitas.hu/2019/03/jenei-jozsef-strobl-terezia-tortenelmi-kalandverseny-a-tortenelem-honapjaban-10-01-13/>

Jenei József – Stróbl Terézia

Történelmi kalandverseny a történelem hónapjában a Bonyhádi Petőfi Sándor Evangélikus Gimnáziumban

A történelem hónapja (Stróbl Terézia)

Gimnáziumunkban hagyomány, hogy egy-egy tantárgy megkülönböztetett figyelmet kap a tanév egyik hónapjában. A történelem tantárgy hónapja a március. A tematikus hónap programjait mindig valamilyen aktuális évforduló vagy történelmi téma köré építjük fel, azzal a céllal, hogy színes programokkal keltsük fel diákjaink érdeklődését a történelem iránt.

A 2017–2018-as tanév az 1848–1849-es forradalom és szabadságharc korszakához kapcsolódott. A márciust az *online iskolai csapatversennyel* indítottuk. A háromfős csapatoknak egy interneten elérhető tesztet kellett kitölteniük 60 perc alatt. A feladatok megoldásához a diákok bármilyen segédeszközt igénybe vehettek. A végleges sorrend elsődlegesen a helyes válaszokra kapott összesített pontszám alapján alakult ki. Azonos pontszám esetén az a csapat végzett előkelőbb helyen, amelyik rövidebb idő alatt oldotta meg a feladatsort. (1. melléklet: *Feladat a tesztsorból*)

A hónap folyamán *rendkívüli történelemórákat* szerveztünk, melyek a korszak érdekes, fontos eseményeit, szereplőit és helytörténetét mutatták be. Keszthelyi Zsolt kollégánk az 1848-as gyalogos honvédekről, míg Bischof Tamás – a Bonyhádi Perczel Mór Szakgimnázium történelemtanára – a Perczelek és Bonyhád címmel tartott előadást nagy sikerrel.

Mindig a történelem hónapján belül szervezzük meg a *László Gyula Országos Történelemverseny döntőjét*, amelynek helyszíne a Puchner Kastélyszálló / Konferenciaközpont Bikalon. A verseny honlapján részletesen szerepel a megmérettetés leírása és a lebonyolítása (http://www.pseg.hu/?page_id=995) (2. melléklet: *A feladat a középdöntő feladataiból*)

A tematikus hónapot a történelmi kalandverseny zárja le.

Történelmi kalandverseny (Jenei József)

Iskolánkban 2017 tavaszán egy formabontó történelemverseny került megrendezésre. Korábban is évente szerveztünk intézményi történelemversenyeket, melyeken a diákoknak egy 10 perces prezentációs előadást kellett bemutatniuk. Sajnos azonban 15–20 versenyzőnél többet ezzel a módszerrel nem tudtunk megmozgatni. Felmerült tehát a kérdés, hogy milyen legyen egy verseny, mely nagyobb tömegeket vonz, és ez által jobban népszerűsíti a tantárgyat.

A szempontok a következők voltak:

- Játszva versenyezzenek tanulóink.
- Izgalmas, pörgős versenyt szeretnénk.
- Tanuljon előtte és közben a diák.

Jenei József – Stróbl Terézia: Történelmi kalandverseny a történelem hónapjában a Bonyhádi Petőfi Sándor Evangélikus Gimnáziumban

- Érzelmi kötődés kialakítása (pl. az adott időszakhoz).
- Érettségi témakörökről szóljon a verseny.
- Építsünk be helytörténeti vonatkozásokat.

Az alapgondolat

A kalandverseny első állomása mindig egy történelmi kvíz (3. kép), majd a háromfős csapatok útnak indulnak az iskolában, ahol nyolc állomáson keresztül vezet az útvonal. Legfontosabb feladatuk, hogy kiderítsék, hol találják a következő állomást. Ehhez talányokat, kódokat, rejtvényeket kell, hogy megfejtsenek, illetve utalásokat helyesen értelmezzenek stb. (1. kép) Mindenütt más és más típusú feladat vár rájuk. Az állomásokon feladatlapokat is kapnak, melyeket a végállomáson kell kitöltve leadniuk. A verseny időre megy. Amikor egy csapat megtalálja a célt, felírjuk a játékban töltött idejét, majd hozzáadjuk a feladatlapok hibás megoldásaiért járó időbüntetést. Ezáltal kialakul a végső sorrend, és a verseny objektíven értékelhetővé válik.

1. kép: Kódfejtés közben / Megfejtés: AJTÓ (3. melléklet)

Korhú történet

Úgy vélem, a történelemhez való viszony úgy épül a leginkább, ha a diák személyesen bele tudja magát élni az adott történelmi helyzetbe, átérzi a döntések súlyát, átéli az érintettek örömeit, bánatát stb. A témához való érzelmi kötődés kialakítása érdekében érdemes egy (valósnak tűnő) kerettörténetet kitalálni. Tanácsos egy előzetes feladatot is adni a csapatoknak. Ezzel el lehet helyezni a cselekményt a választott korban, és be lehet vezetni a sztorit. Például: Városunkban egy pince beomlását követően régi feljegyzéseket találtak, melyeket feltehetően 1849-ben rejtettek el. Ezekből kiderül, hogy városunkban egy korabeli

Jenei József – Stróbl Terézia: Történelmi kalandverseny a történelem hónapjában a Bonyhádi Petőfi Sándor Evangélikus Gimnáziumban

hadilobogót lehet megtalálni valahol a mai iskolánk területén... A feladat tehát a zászló felkutatása.

A bevezetéshez feladatot is kapnak a csapatok, melyet előzetes anyaggyűjtéssel tudnak megoldani. Például: Miért kellett a szabadságharc bukása után elrejtteni a hadilobogókat?

Helyszínek, feladatok

A 4. mellékletben látható feladat iskolánk alagsorában várta a csapatokat. Meglehetősen különös helynek tűnhet ez az állomás. Én azonban fejembe vettem, hogy a diákok számára szokatlan helyszínekkel színesítsem az eseményt. Ezért hát diákjaink a kalandverseny jóvoltából megismerhették az iskolánk padlását, ritkán használt vészkijáratát, és az iskola területén található régi pincerendszert is. Ehhez természetesen elengedhetetlen az iskolavezetés által tapasztalt támogató hozzáállás. Az itt látható feladatnál egyébként a '48-as kormány tagjait kellett képről felismerni. A képeket az alagsor falán helyeztem el. A képeken lévő betűjelet a miniszteri tárcákhoz társítva a versenyzők már kiolvashatták a következő állomás helyszínét.

Egy következő állomás iskolánk kollégiumának klubhelyiségében került berendezésre. A terem tökéletesen elsötétítettük, így igyekeztük bemutatni, milyen lehetett egy föld alatti börtöncella. A versenyzőknek tapogatózva kellett megtalálni egy „rabort”, akitől megkapták a következő utalást rejtő zsákot. A zsákból előkerülő fa lapokat egy tengelyre kellett felfűzniük Petőfiék március 15-ei helyszíneinek helyes sorrendjében. A 7 falapot ezután addig kellett forgatni, míg ki nem adta a következő állomás helyszínét. (2. kép)

2. kép: Hogy is történt? Mi lehet a következő állomás?

Előnyök és hátrányok

A verseny lebonyolításának (konkrétan az időtényező bevonásának) előnye, hogy ez az erőpróba sok mozgással jár, gyors gondolkodásra sarkall. Igazán felemelő látvány az

Jenei József – Stróbl Terézia: Történelmi kalandverseny a történelem hónapjában a Bonyhádi Petőfi Sándor Evangélikus Gimnáziumban

iskolában futkosó 3 fős csapatok látványa, hiszen arról tanúskodik, hogy a versenyzők átszellemülten, motiváltan küzdenek. Előnyösnek vélem továbbá az interdiszciplinaritásban rejlő lehetőségeket. Könnyedén bevonhatóak más tantárgyak, mint az idegen nyelvek (idegen nyelvű forrás), vagy akár a természettudományok (korabeli találmányok témakör). Érdemes kihasználni a helytörténeti vonatkozásokat. A mi esetünkben általában valós személyekhez köthető félig fiktív történetek alapján zajlik a verseny. (Ügyelve természetesen arra, hogy ne ütközzünk történelmi tényekkel.)

A témaválasztás problémájával sokat küzdünk. Mindenképpen az érettségi témakörök közül választunk, hogy a megszerzett tudásnak a vizsgán is hasznát vehessék a diákok. Elmondható továbbá, hogy – bár tematikus versenyről van szó –, amennyiben úgy döntünk, akár két idősíkon is, és ezzel több témát tárgyalhatunk. 2017-ben például a reformációt ötvöztem az 1956-os forradalommal.

Nagy sikerként könyvelhettem el már azt is, hogy mindjárt 40 csapat jelentkezett a megmérettetésre. A visszajelzések szerint a verseny lendületes, izgalmas és szórakoztató volt. A diákok leggyakoribb kérdése úgy hangzott, hogy mikor lesz a következő verseny.

Az efféle megmérettetések hátránya tagadhatatlanul a nagy idő és energia befektetésben rejlik, melyet többnyire csak a verseny színvonalának kárára lehet csökkenteni. Nagy könnyebbség a megszervezésben, hogy a kollégáim mellettem állnak, és igyekeznek minél több segítséget nyújtani, legyen szó állomásfelügyeletről, az előzetes feladatok elkészítéséről vagy javításról. Közreműködésükkel immáron megvalósulni látszik az elképzelésem egy – a történelmet nem kifejezetten kedvelők körében is népszerű – versenyről. 2018-ban ugyanis több mint az iskola diákjainak egynegyede, szám szerint 180 fő vett részt a kalandversenyünkön.

Reményeink szerint a továbbiakban is kitart az alkotói kedv, és a fiatalok pozitív hozzáállása. Szeretnénk ugyanis folytatni a kalandversenyek sorát.

3. kép: Kezdődik a történelmi kaland ... Indul a kvíz

Jenei József – Stróbl Terézia: Történelmi kalandverseny a történelem hónapjában a Bonyhádi Petőfi Sándor Evangélikus Gimnáziumban

4. kép: A cél a megtalált hadilobogó

Jenei József – Stróbl Terézia: Történelmi kalandverseny a történelem hónapjában a Bonyhádi Petőfi Sándor Evangélikus Gimnáziumban

MELLÉKLETEK

1. melléklet

A feladat a korszak kultúrájához kapcsolódik. Az alábbi képek valamilyen formában kapcsolódnak a reformkorhoz és az 1848-49-es eseményekhez. Válasszátok ki a képhez kapcsolódó állítást és a helyszínt!

a) Nemzeti Színház	a) A Habsburg-ház trónfosztása.
b) Országgyűlés épülete	b) Bem csodálatos győzelme
c) Helytartótanács épülete	c) Felirati javaslat
d) Hofburg	d) Laborfalvi Róza
e) Debreceni nagytemplom	e) Magyar Tudós Társaság
f) Deák téri evangélikus templom	f) A szakadó eső ellenére mintegy
10000 ember gyűlt a ...elé..."
g) Nagyszében	
h) Akadémia	
i) Nemzeti Múzeum	

Jenei József – Stróbl Terézia: Történelmi kalandverseny a történelem hónapjában a Bonyhádi Petőfi Sándor Evangélikus Gimnáziumban

2. melléklet

A képen négy korabeli templomot „ötvöztünk” egybe. Írja a négyzetekbe a templomok neveit, majd egyértelműen jelölje (pl. nyíllal) és határolja körbe a képen templomok részleteit!

12.

15.

13.

14.

3. melléklet

III.

Eszerint megtaláltad az utat a következő helyszínhez. Nem is rossz! Amikor az osztályodba értél gondolkozz el a következő rejtvényen:

Mindig találkoztál ezzel a tárggyal, ha itt állsz, s' mire legközelebb újra itt vagy, ismét kétszer használtad!

Ha az utalás kevés, fejtsd meg ezt:

1-5-2; 8-4-1; 3-1-5; 2-1-2 - A szó: _ _ _ _

Alapul használd nemzeti imánk kezdetét!

Az Ottendorf szám egy fajtája a kódolásnak. Egy szövegben elrejt egy másik szöveget, a következőképpen: Minden számsor egy betűt jelöl. Az első szám a sort, a második az adott sorban lévő szót jelöli, az utolsó pedig a szó egyik betűjét. Ha például egy „ő”-betűt szeretnék jelölni ebben a bekezdésben azt a következőképpen tenném: 2-3-9

Az említett tárgyon megtalálod az utalást a következő állomásra!

Jenei József – Stróbl Terézia: Történelmi kalandverseny a történelem hónapjában a Bonyhádi Petőfi Sándor Evangélikus Gimnáziumban

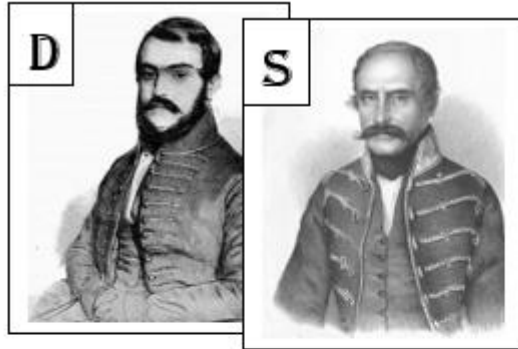
4. melléklet

I.

A feladat az I. állomáshoz tartozik!

Gratulálók!

Ezek szerint megtaláltad az első állomást. A feladatod az, hogy képeket és azokon kódokat keress, az itt felsorolt témákhoz. Vigyázz, több kép van, mint amennyire szükséged lesz! **A megoldással együtt új állomásra is lelsz!**

Pénzügy: ___

Igazság: ___

Vallás: ___

Igazság: ___

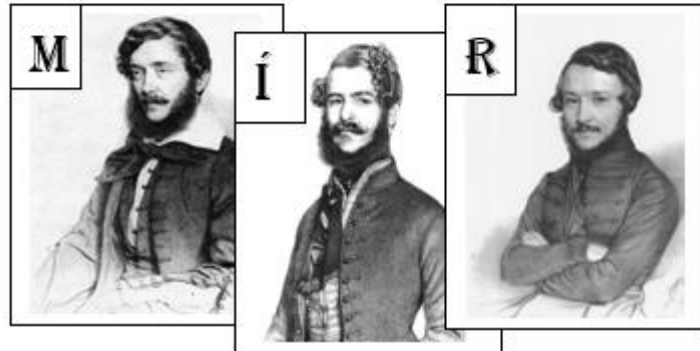
Közmunka: ___

Elnök: ___

Hadügy: ___

Belügy: ___

Földművelés: ___

A képek a témához tartozó 9 személyből csak nyolcat mutatnak. Ki hiányzik?

_____ (1 perc)

Mi volt az ő feladata?

